

EVİMİZ DÜNYA – DOĞAL VE BEŞERİ ÇEVRE**1. Soru**

Doğal çevre nedir? Doğal çevre unsurlarına örnekler vererek açıklayınız.

Cevap:

Doğal çevre, insan etkisi olmadan kendiliğinden oluşan unsurlardan meydana gelir. Dağlar, ovalar, platolar, akarsular, göller, denizler ve ormanlar doğal çevreye örnektir. Doğal çevre insanların yaşam biçimini ve ekonomik faaliyetlerini doğrudan etkiler.

2. Soru

Beşerî çevre nedir? Beşerî çevrenin oluşum sürecini açıklayınız.

Cevap:

Beşerî çevre, insanların ihtiyaçları doğrultusunda doğal çevreyi değiştirerek oluşturduğu çevredir. Yerleşmeler, yollar, barajlar, fabrikalar ve tarım alanları beşerî çevreye örnektir. İnsanlar doğal çevreye uyum sağlarken aynı zamanda onu değiştirmiştir.

3. Soru

Doğal çevre ile beşerî çevre arasındaki ilişkiyi açıklayınız.

Cevap:

Doğal çevre insanların nerede yaşayacağını ve hangi ekonomik faaliyetleri yapacağını belirler. Beşerî çevre ise insanların bu doğal şartlara göre çevreyi şekillendirmesiyle oluşur. Bu nedenle iki çevre birbiriyle sürekli etkileşim hâlinindedir.

4. Soru

Dağlık alanlarda nüfusun seyrek olmasının nedenlerini açıklayınız.

Cevap:

Dağlık alanlarda yer şekilleri engebelidir ve ulaşım zordur. Tarım alanları sınırlıdır ve iklim koşulları serttir. Bu durum yerleşmeyi ve ekonomik faaliyetleri zorlaştırdığı için nüfus seyrek olur.

5. Soru

Ovaların tarım açısından elverişli olmasının nedenlerini açıklayınız.

Cevap:

Ovalar düz ve verimli topraklara sahiptir. Sulama imkânları daha kolaydır ve ulaşım gelişmiştir. Bu nedenle tarım faaliyetleri yoğun yapılır ve nüfus daha fazladır.

6. Soru

Platoların ekonomik faaliyetler üzerindeki etkisini açıklayınız.

Cevap:

Platolar genellikle hayvancılık ve tarım için elverişlidir. Yükseltisi az olan platolarda sanayi ve ticaret gelişmiştir. Ulaşım maliyetlerinin düşük olması ekonomik faaliyetleri artırır.

7. Soru

Su kaynaklarının yerleşme ve ekonomi üzerindeki etkilerini açıklayınız.

Cevap:

Su kaynakları tarım, enerji üretimi, ulaşım ve turizm için önemlidir. Akarsular üzerine kurulan barajlar sulama ve elektrik üretimini sağlar. Bu nedenle su kaynaklarına yakın yerlerde yerleşme ve ekonomi gelişmiştir.

8. Soru

İklim nedir? İklimin insanların yaşamına etkilerini açıklayınız.

Cevap:

İklim, bir bölgede uzun yıllar boyunca gözlenen hava olaylarının ortalamasıdır. İklim, insanların giyim tarzını, tarım ürünlerini, konut tiplerini ve ekonomik faaliyetlerini etkiler.

9. Soru

Akdeniz ikliminin özelliklerini ve bu iklimin görüldüğü yerleri açıklayınız.

Cevap:

Akdeniz ikliminde yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Bitki örtüsü makidir. Bu iklim Ege ve Akdeniz kıyıları ile Marmara'nın güneyinde görülür.

10. Soru

Karadeniz ikliminin özelliklerini ve tarıma etkisini açıklayınız.

Cevap:

Karadeniz ikliminde her mevsim yağış görülür ve sıcaklık farkı azdır. Bitki örtüsü ormandır. Yağışın fazla olması çay ve fındık tarımını geliştirmiştir.

11. Soru

Karasal iklimin özelliklerini açıklayınız.

Cevap:

Karasal iklimde yazlar sıcak, kışlar soğuk geçer. Yağışlar genellikle ilkbahar ve kış mevsiminde görülür. Bitki örtüsü bozkırdır ve İç Anadolu'da yaygındır.

12. Soru

Nüfus nedir? Türkiye’de nüfusun dağılışını etkileyen faktörleri açıklayınız.

Cevap:

Nüfus, belirli bir alanda yaşayan insan sayısıdır. Yer şekilleri, iklim, ulaşım, sanayi ve iş imkânları nüfus dağılışını etkiler. Kıyı bölgelerinde nüfus yoğunudur.

13. Soru

Nüfus yoğunluğu nedir? Türkiye’de nüfus yoğunluğunun en fazla ve en az olduğu illeri yazınız.

Cevap:

Nüfus yoğunluğu, kilometrekareye düşen kişi sayısıdır. Türkiye’de nüfus yoğunluğu en fazla İstanbul’da, en az Tunceli’dedir.

14. Soru

Göç nedir? Göçün nedenlerini açıklayınız.

Cevap:

Göç, insanların çeşitli nedenlerle yer değiştirmesidir. Ekonomik, eğitim, sağlık, güvenlik ve doğal afetler göçün başlıca nedenleridir.

15. Soru

Göçün sonuçlarını açıklayınız.

Cevap:

Göç alan yerlerde nüfus artışı, konut ve işsizlik sorunları ortaya çıkar. Göç veren yerlerde ise nüfus azalır ve ekonomik faaliyetler zayıflar.

16. Soru

Toplu yerleşme nedir? Nerelerde görülür?

Cevap:

Toplu yerleşme, evlerin birbirine yakın olduğu yerleşme türüdür. Su kaynaklarının sınırlı olduğu iç, güney ve doğu bölgelerde yaygındır.

17. Soru

Dağınık yerleşme nedir? Özelliklerini açıklayınız.

Cevap:

Dağınık yerleşmede evler birbirinden uzaktır. Yağışın fazla olduğu ve arazinin engebeli olduğu Karadeniz kıyılarında yaygındır.

18. Soru

İnsanların doğal çevreyi değiştirmesine örnekler veriniz.

Cevap:

Baraj yapımı, yolların açılması, tarım alanlarının genişletilmesi doğal çevrenin insanlar tarafından değiştirilmesine örnektir.

19. Soru

Doğal çevrenin korunmasının önemi nedir?

Cevap:

Doğal çevre tüm canlıların yaşam alanıdır. Çevrenin korunması sağlıklı yaşam ve gelecek nesiller için gereklidir.

20. Soru

Çevreyi korumak için bireylerin yapması gereken davranışları açıklayınız.

Cevap:

Geri dönüşüm yapmak, su ve elektriği tasarruflu kullanmak, doğaya zarar vermemek çevreyi korumaya yardımcı olur.

TÜRK DÜNYASIYLA KÜLTÜREL İŞ BİRLİKLERİ

21. Soru

Türk Dünyası nedir? Açıklayınız.

Cevap:

Türk Dünyası, dil, tarih ve kültür bakımından ortak özelliklere sahip Türk devletleri ve topluluklarından oluşur.

22. Soru

Bağımsız Türk devletlerini yazınız.

Cevap:

Türkiye, Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan ve Özbekistan bağımsız Türk devletleridir.

23. Soru

Türk Dünyasını bir arada tutan ortak bağları açıklayınız.

Cevap:

Ortak dil, tarih, gelenekler, inançlar ve kültürel miras Türk Dünyasını bir arada tutar.

24. Soru

Türk Devletleri Teşkilatı'nın(TDT) kuruluş amacı nedir?

Cevap:

Türk devletleri arasında siyasi, ekonomik ve kültürel iş birliğini güçlendirmeyi amaçlar.

25. Soru

TİKA'nın Türk Dünyasıyla ilişkilerdeki rolünü açıklayınız.

Cevap:

TİKA, eğitim, sağlık, tarım ve altyapı alanlarında projeler yürüterek iş birliğini artırır.

26. Soru

Yunus Emre Enstitüsü'nün faaliyet alanlarını açıklayınız.

Cevap:

Türkçeyi, Türk kültürünü ve sanatını tanıtmak amacıyla yurt dışında kurslar ve kültürel etkinlikler düzenler.

27. Soru

Bakü-Tiflis-Kars Demiryolu'nun önemi nedir?

Cevap:

Tarihi İpek Yolu'nu canlandırarak Türkiye'nin ticaret ve ulaşım gücünü artırır.

28. Soru

Türk Dünyasıyla kültürel iş birliğinin ülkemize katkılarını açıklayınız.

Cevap:

Ekonomik gelişme, kültürel tanıtım, barış ve dayanışma güçlenir.

29. Soru

Ortak alfabe çalışmalarının önemi nedir?

Cevap:

Türk Dünyası arasında iletişimi ve kültürel bütünleşmeyi kolaylaştırır.

30. Soru

Türk Dünyası'nda sanat ve spor alanındaki iş birliklerine örnek veriniz.

Cevap:

TÜRSOY etkinlikleri, ortak spor organizasyonları ve sanat festivalleri örnektir.

ORTAK MİRASIMIZ – İLK TÜRK DEVLETLERİ

41. Soru

Türkistan nedir? Coğrafi konumunu açıklayınız.

Cevap:

Türkistan, Türklerin tarih boyunca yaşadığı ve ilk Türk devletlerinin kurulduğu bölgedir. Orta Asya'da yer alır.

42. Soru

Asya Hun Devleti'nin kurucusu ve başkenti neresidir?

Cevap:

Asya Hun Devleti, Teoman tarafından kurulmuş ve merkezi Ötüken olmuştur.

43. Soru

Mete Han'ın Türk tarihindeki önemini açıklayınız.

Cevap:

Mete Han, orduyu onlu sisteme göre düzenlemiş ve devleti en güçlü dönemine ulaştırmıştır.

44. Soru

Göktürk Devleti'nin Türk tarihi açısından önemini açıklayınız.

Cevap:

Göktürkler, "Türk" adını resmî devlet adı olarak kullanan ilk devlettir.

45. Soru

Uygurların diğer Türk devletlerinden farklarını açıklayınız.

Cevap:

Uygurlar yerleşik hayata geçmiş, tarım ve sanatta ilerlemiş ve Maniheizm'i benimsemiştir.

46. Soru

Kut anlayışı nedir? Açıklayınız.

Cevap:

Kut anlayışı, hükümdarın yönetme yetkisinin Gök Tanrı tarafından verildiğine inanılmasıdır.

47. Soru

Kurultay nedir? Görevlerini açıklayınız.

Cevap:

Kurultay, devlet işlerinin görüşüldüğü danışma meclisidir.

48. Soru

Onlu ordu sistemi nedir? Kim tarafından uygulanmıştır?**Cevap:**

Orduyu on, yüz, bin ve on binlik birliklere ayıran sistemdir. Mete Han tarafından uygulanmıştır.

49. Soru

Töre nedir? Türk toplumundaki önemini açıklayınız.**Cevap:**

Töre, yazısız hukuk kurallarıdır. Adalet ve düzenin sağlanmasında önemlidir.

50. Soru

Destanların Türk kültüründeki yerini açıklayınız.**Cevap:**

Destanlar, Türklerin tarihini, inançlarını ve yaşam biçimini anlatan sözlü kültür ürünleridir.

51. Soru

Doğal çevre ve beşerî çevre kavramlarını tanımlayarak aralarındaki farkı yazınız.**Cevap:**

Doğal çevre insan etkisi olmadan oluşan dağ, ova, akarsu gibi unsurlardan oluşur. Beşerî çevre ise insanların ihtiyaçları doğrultusunda yaptığı yol, baraj ve yerleşmelerden oluşur. Aralarındaki fark, doğal çevrenin kendiliğinden, beşerî çevrenin insan eliyle oluşmasıdır.

52. Soru

Türkiye’de nüfusun kıyı bölgelerde yoğun, iç kesimlerde seyrek olmasının nedenlerini açıklayınız.**Cevap:**

Kıyı bölgelerde iklimin ılıman olması, ulaşımın gelişmiş olması ve iş imkânlarının fazla olması nüfusu artırır. İç kesimlerde ise karasal iklim ve ulaşım zorlukları nüfusu azaltır.

53. Soru

Akdeniz ikliminin özelliklerini ve bu iklimin tarıma etkisini yazınız.**Cevap:**

Akdeniz ikliminde yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlıdır. Bu iklim zeytin, turuncgil ve üzüm tarımının gelişmesini sağlamıştır.

54. Soru

Türk Dünyası kavramını açıklayarak bağımsız Türk devletlerinden üçünü yazınız.**Cevap:**

Türk Dünyası, dil, tarih ve kültür bakımından ortak özelliklere sahip Türk topluluklarından oluşur. Türkiye, Azerbaycan ve Kazakistan bağımsız Türk devletlerindendir.

55. Soru

TİKA’nın Türk Dünyasıyla ilişkilerdeki rolünü açıklayınız.**Cevap:**

TİKA, Türk devletlerinde eğitim, sağlık ve altyapı projeleri yaparak kültürel ve ekonomik iş birliğini güçlendirir.

56. Soru

İlk Türk devletlerinde devlet yönetiminde etkili olan “kut anlayışı”nı açıklayınız.**Cevap:**

Kut anlayışına göre hükümdarın yönetme yetkisi Tanrı tarafından verilir. Bu anlayış devlet yönetimine kutsallık kazandırmıştır.

57. Soru

Kurultay nedir? Görevlerinden birini yazınız.**Cevap:**

Kurultay, devlet işlerinin görüşüldüğü meclistir. Devlet yönetimiyle ilgili kararlar alınır.

58. Soru

Göktürk Devleti’nin Türk tarihi açısından önemini açıklayınız.**Cevap:**

Göktürkler “Türk” adını devlet adı olarak kullanan ilk Türk devletidir.

59. Soru

Uygurların yerleşik hayata geçmesinin sonuçlarını yazınız.**Cevap:**

Tarım gelişmiş, şehirler kurulmuş ve sanat alanında ilerleme sağlanmıştır.

60. Soru

Onlu ordu sisteminin Türk devletleri açısından önemini açıklayınız.**Cevap:**

Ordu düzenli hâle gelmiş ve askerî başarılar artmıştır.

61. Soru

Bir bölgede beşerî çevrenin hızla gelişmesi doğal çevre üzerinde ne gibi sonuçlar doğurabilir? Açıklayınız.

Cevap:

Beşerî çevrenin hızla gelişmesi doğal alanların azalmasına, çevre kirliliğine ve ekosistemin bozulmasına neden olabilir. Plansız gelişme doğal dengeyi olumsuz etkiler.

62. Soru

Türkiye'nin farklı iklim tiplerine sahip olması ekonomik faaliyetleri nasıl etkilemiştir?

Cevap:

Farklı iklimler farklı tarım ürünlerinin yetişmesini sağlamıştır. Bu durum tarımsal çeşitliliği ve ekonomik zenginliği artırmıştır.

63. Soru

Türk Dünyasıyla kültürel iş birliğinin sadece kültürel değil siyasi sonuçlar da doğurmasının nedenlerini açıklayınız.

Cevap:

Ortak kültür ve tarih, devletler arasında güveni artırır. Bu da siyasi iş birliğini ve ortak hareket etmeyi kolaylaştırır.

64. Soru

İlk Türk devletlerinde yazılı hukukun gelişmemesine rağmen devlet düzeninin sağlanabilmesini açıklayınız.

Cevap:

Töre kuralları toplum tarafından benimsenmişti. Herkes bu kurallara uymak zorundaydı, bu da düzeni sağlıyordu.

65. Soru

Uygurların yerleşik hayata geçmesi Türk kültürünü hangi yönlerden etkilemiştir?

Cevap:

Yerleşik hayat mimari, sanat ve yazılı kültürün gelişmesini sağlamıştır. Göçebe yaşamdan farklı bir toplumsal yapı oluşmuştur.

66. Soru

Türk devletlerinde askerî gücün güçlü olmasının devletin uzun ömürlü olmasına katkısını değerlendiriniz.

Cevap:

Güçlü ordu devletin dış tehditlere karşı korunmasını sağlamıştır. Bu durum devletin sınırlarını ve varlığını uzun süre korumasına yardımcı olmuştur.

67. Soru

Türk devletlerinde hükümdarın yetkilerinin sınırsız olmamasını sağlayan unsurları açıklayınız.

Cevap:

Kut anlayışı, töre ve kurultay hükümdarın yetkilerini sınırlandırmıştır. Hükümdar keyfi davranamazdı.

68. Soru

Türk kültüründe destanların tarih öğretimindeki rolünü açıklayınız.

Cevap:

Destanlar, tarih bilincini ve milli kimliği güçlendirmiştir. Geçmiş nesillerin deneyimleri sonraki kuşaklara aktarılmıştır.

69. Soru

Türk Dünyasıyla yapılan ulaşım projelerinin (demiryolu, enerji hattı vb.) uzun vadeli etkilerini değerlendiriniz.

Cevap:

Bu projeler ekonomik ilişkileri güçlendirir, ticareti artırır ve Türk devletleri arasındaki bağları kalıcı hâle getirir.

70. Soru

Doğal çevreyi koruma bilincinin gelişmemesi gelecekte hangi sorunlara yol açabilir? Açıklayınız.

Cevap:

Doğal kaynaklar tükenir, çevre kirliliği artar ve yaşam kalitesi düşer. Gelecek nesiller sağlıklı bir çevrede yaşayamaz.